

Handläggare
Maria Pettersson
Telefon: 08-50828834

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2022-05-17, p. 16

Remiss av Stockholms stads strategi för fritidsbåtlivet (KS 2022/333)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Justera beslutet omedelbart.

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Maria Svanholm
Avdelningschef
Miljöförvaltningen

Sammanfattning

Idrottsförvaltningen har remitterat sitt förslag om Stockholms stads strategi för fritidsbåtlivet för yttrande senast 2022-05-27.

Den föreslagna strategin vilar på ett antal övergripande mål för fritidsbåtsverksamheten som ska ligga till grund för en miljöanpassad och hållbar utveckling av Stockholms fritidsbåtliv. Strategin ska vara ett stöd i den långsiktiga planeringen för stadens nämnder och bolag vars uppdrag på olika sätt kan påverka förutsättningarna för båtlivet.

Båtar och båtsport är en viktig del av många stockholmares vardagsliv. Det är värdefullt som fritidsaktivitet, för rekreation, naturupplevelser, transport och för gemenskap i båtclubbarna. Båtlivet är också en betydelsefull del av stadsbilden som uppskattas även av många som inte har egen båt. Staden vill fortsätta värna om fritidsbåtlivet.

I strategin ges förslag till ett antal åtgärder där olika nämnder är huvudansvariga för genomförandet i samarbete med övriga berörda nämnder. Miljö- och hälsoskyddsnämnden berörs av nio av sammantaget 15 åtgärdsförslag.

Miljöförvaltningen tycker att det är bra att staden tar ett samlat grepp om de faktorer som berör fritidsbåtslivet samt den påverkan på stadens miljö som fritidsbåtsverksamheten har. Sammantaget anser förvaltningen att strategin presenterar bra slutsatser, föreslår många bra åtgärder och är ett steg i rätt riktning för att förtydliga ansvarsområden och gränsdragningar mellan stadens nämnder och bolag gällande fritidsbåtslivet i Stockholm.

Bakgrund

Idrottsnämnden har tagit fram en strategi för fritidsbåtlivet. Strategin vilar på ett antal övergripande mål för fritidsbåtsverksamheten i staden vilka innebär att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar samt verka för långsiktighet för båtklubbarna vad gäller ekonomi och arrenden, använda uppläggningsmarken mer effektivt samt att tillsammans med båtklubbarna utveckla ett miljöanpassat och hållbart fritidsbåtliv.

Syftet med att ta fram en strategi är att klargöra stadens mål med fritidsbåtlivet och bidra till att fritidsbåtlivet finns med i utvecklingen av staden på ett hållbart och miljöanpassat sätt. Strategin ska vara ett stöd i den långsiktiga planeringen för stadens nämnder och bolag vars uppdrag på olika sätt kan påverka förutsättningarna för båtlivet.

Det finns idag ca 8500 fritidsbåtar i Stockholm. Drygt 31 hektar av stadens mark hyrs ut till båtklubbar och varvsföreningar. Stockholms stad har även 470 allmänna båtplatser som kan hyras av enskilda fritidsbåtägare. Det finns ett 80-tal båtklubbar i staden, flera av dem har funnits sedan slutet av 1800-talet. I hela Stockholmsregionen finns över 40 000 fritidsbåtar och 260 båtklubbar som är anslutna till Saltsjön-Mälarens Båtförbund.

De senaste 20-30 åren har en förskjutning skett i fritidsbåtsbeståndet från att huvudsakligen bestå av mindre segelbåtar mot allt större, starkare och snabbare motorbåtar. Fritidsbåtar påverkar vattenmiljön, särskilt grunda kustekosystem. Den miljöpåverkan det handlar om är exploatering av grunda vågskyddade områden, muddring, svall, undervattensbuller, skador från båtskrov, propellrar och ankare, utsläpp från båtmotorer, båtbottnfärger och båttoaletter, skuggning från bryggor mm.

Strategin innehåller åtgärder som ska stödja och främja ett miljömässigt hållbart fritidsbåtliv.

Ärendet

Kommunstyrelsen har den 25 mars remitterat strategin till miljö- och hälsoskyddsnämnden med önskan om svar senast den 27 maj.

Andra remissinstanser inom staden är stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, elva berörda stadsdelsnämnder samt Stockholm Vatten och Avfall AB och Stockholms Hamn AB.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Båtar och båtsport är en viktig del av många stockholmares vardagsliv. Det är värdefullt som fritidsaktivitet, för rekreation, naturupplevelser, transport och för gemenskap i båtclubbarna. Båtlivet är också en betydelsefull del av stadsbilden som uppskattas även av många som inte har egen båt.

Staden vill fortsätta värna om fritidsbåtlivet. Strategin för fritidsbåtlivet är tänkt att vara ett stöd i den långsiktiga planeringen för nämnder och styrelser vars uppdrag på olika sätt kan påverka förutsättningarna för båtlivet. I strategin ges förslag till ett antal åtgärder där olika nämnder är huvudansvariga för genomförandet i samarbete med övriga berörda nämnder. Miljö- och hälsoskyddsnämnden berörs av nio av sammantaget 15 åtgärdsförslag.

Referenspersoner på miljöförvaltningen har varit delaktiga i framtagandet av strategin och under arbetets gång haft möjlighet att lämna synpunkter.

Övergripande synpunkter på strategin

Det är bra att staden tar ett samlat grepp om de faktorer som berör fritidsbåtlivet samt den påverkan på stadens miljö som fritidsbåtsverksamheten har. Strategin presenterar bra slutsatser, föreslår många bra åtgärder och är ett steg i rätt riktning för att förtydliga ansvarsområden och gränsdragningar mellan stadens nämnder och bolag gällande fritidsbåtlivet i Stockholm.

Miljöförvaltningen instämmer i att samverka mellan nämnderna och bolagen är viktig för båtlevets utveckling i Stockholm. Det har i framtagandet till strategin framkommit att det finns behov av att förtydliga gränsdragningarna mellan stadens nämnder. Strategin är därför tänkt att tydligt peka på ansvarig nämnd eller bolag vars

uppdrag på olika sätt kan påverka förutsättningarna för båtlivet. Idrottsnämndens ansvarsområden går att utläsa i strategin, men det saknas en tydlig redovisning av andra berörda nämnders ansvarsområden kopplat till fritidsbåtsverksamheten. Strategin bör innehålla beskrivningar av alla berörda nämnders och bolags ansvarsområden likt den som görs för idrottsnämndens. Detta för att tydliggöra fördelningen av ansvarsområden som inte omfattas av de särskilda åtgärder som föreslås i strategin, samt för att synliggöra kopplingar och möjliga samarbetsområden.

Intresset för båtliv ökar i Stockholm och det finns ett behov av utökat antal båtplatser för fritidsbåtar i staden. I strategin framhålls yteffektivare lösningar för att kunna uppfylla detta behov. Förvaltningen instämmer och vill betona vikten av detta. Yteffektiva lösningar för både sommar och vinterförvaring är en förutsättning för att kunna uppfylla efterfrågan på fler båtplatser, och kan samtidigt möjliggöra att en del mark som idag används för båtuppläggning kan användas till annat. Det är också önskvärt att båtuppläggningsplatser i större utsträckning öppnas upp under sommarhalvåret då de inte används för båtuppläggning för att tillgängliggöra mer markyta till andra ändamål, som till exempel rekreation för alla stockholmare. Dock finns, som framgår av strategin, vissa juridiska och miljömässiga aspekter att ta hänsyn till som är kopplade till avtalen med båtklubbarna samt hur förorenad marken är på platsen.

Huvuddelen av de föreslagna åtgärderna är planerade att vara utförda vid utgången av 2023, det vill säga i slutet av nästa år. För att klara den föreslagna tidsplanen är det viktigt att betona att åtgärdsarbetet kommer igång så fort som möjligt.

Avsnitts- och åtgärdsspecifika synpunkter

Plats för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar

Under målet "*Plats för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar*" framhålls att det finns ett stort och växande behov av fler hamnar och bryggplatser för fritidsbåtar i Stockholm. Här bör det också tydligt framgå att flera stränder inom staden omfattas av strandskydd och naturreservat vilket innebär restriktioner för till exempel uppförande av nya byggnader och anläggningar, på land och i vatten.

Båtuppläggning på rätt plats

Under målet "*Båtuppläggning på rätt plats*" föreslås åtgärder som ska verka för att detaljplanerna som berör båtuppläggningsplatser ska stämma överens med markanvändningen samt att båtområden i

större grad öppnas upp för att öka tillgängligheten till attraktiva strand- och parkområden. Detta är bra men förvaltningen anser att det tydligare behöver framkomma att det är viktigt att beakta konsekvenserna av huvudverksamheten som bedrivs på området. Ett flertal giftiga ämnen, till exempel tributyltenn (TBT), arsenik, bly och kadmium, förekommer ofta i förhöjda halter på båtuppställningsplatser och utgör en risk i de fall marken är tänkt att användas för andra ändamål. Det är alltså viktigt att betona att hänsyn måste tas till markens föroreningsnivå när ny typ av användning planeras på områdena.

Aktiviteter på båtupplägningsmark under sommaren

Under målet *"Aktiviteter på båtupplägningsmark under sommaren"* föreslås att staden ska verka för utökad alternativ användning av båtområdena sommartid. Enligt samma resonemang som förs i stycket ovan vill förvaltningen betona att hänsyn måste tas till föroreningssituationen på platsen om båtuppställningsplatser under sommarmånaderna ska öppnas upp i större grad och användas till andra ändamål eftersom exponeringsförutsättningarna för skadliga ämnen då kan ändras.

Minska spridningen av miljögifter och mikroplaster

Under målet om att *"Minska spridningen av miljögifter och mikroplaster"* saknas det ett resonemang om hur det ska undvikas att marken och sedimenten vid nya fritidsbåtshamnar och båtuppställningsplatser blir förorenade. Det är viktigt att krav ställs på verksamheten och på de båtar som flyttas dit.

Vidare vill förvaltningen poängtera att det inte räcker med att enbart *"båtupplägningsmark i centrala och andra attraktiva områden"* saneras. Vattendirektivet är införlivat i svensk lagstiftning genom miljöbalken. Enligt vattendirektivet ska alla så kallade vattenförekomster statusklassificeras och tillskrivas en miljökvalitetsnorm. Miljökvalitetsnormer finns beslutade för alla vattenförekomster. En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. Därav bör all strandnära båtupplägningsmark varifrån det finns risk för spridning av miljögifter över tid saneras eller på annat sätt åtgärdas för att minska spridningen av miljögifter till vattenförekomsterna. Formuleringen *"sanering av båtupplägningsmark i centrala och andra attraktiva områden i enlighet med det ansvar [...] som följer av miljöbalken"* i åtgärd 1 bör således ändras, till exempelvis *"sanering av båtupplägningsmark varifrån det finns risk för*

spridning av miljögifter över tid i enlighet med det ansvar [...] som följer av miljöbalken”.

Bilagor

1. Följebrev Stockholm stads strategi för fritidsbåtlivet, KS 2022/333
2. Stockholm stads strategi för fritidsbåtlivet
3. Stockholm stads strategi för fritidsbåtlivet (tjänsteutlåtande IDN 2022-02-22)
4. Stockholm stads strategi för fritidsbåtlivet (Utdrag från protokoll fört vid sammanträde 2022-02-22, § 7